

Il Col 32982

Letnik XXIII.

V Celju, 1. januarja 1916.

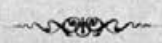
Štev. 1.

Zadruga

List za združništvo in razne
narodno-gospodarske razprave.

Last in glasilo „Zadružne Zveze v Celju“.

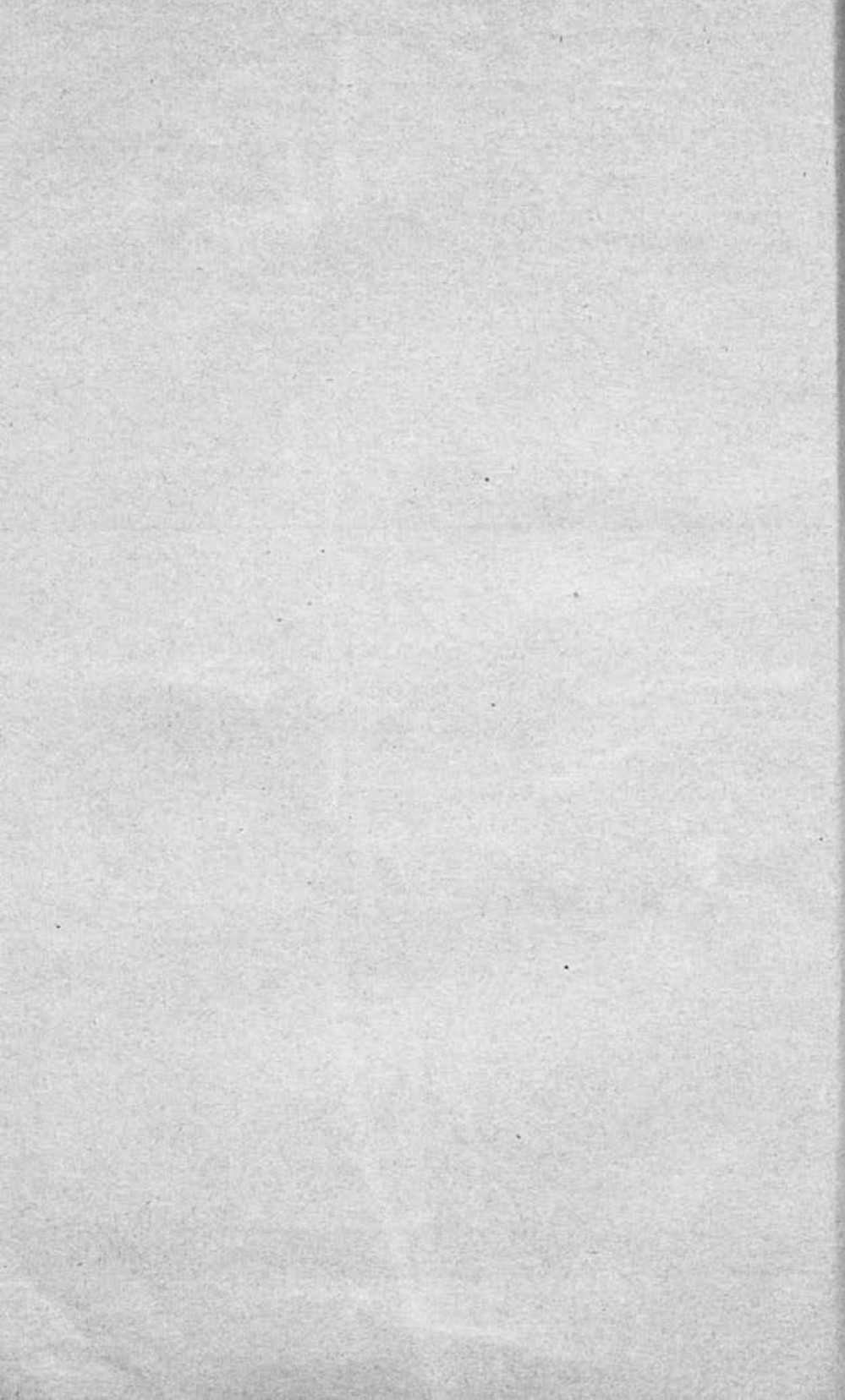
Urejuje: **Miloš Stibler.**

Uredništvo in upravništvo je na Schillerjevi cesti št. 3,
I. nadstropje v Celju. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina
se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. Ponatisi iz
»Zadruga« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir.

Naročnina celoletno 3 K. — Cene inseratom po dogovoru.
List izhaja 1. in 15. dan v mesecu.

Tiska Zvezna tiskarna v Celju.

Cenjenim naročnikom „Zadruga“!

1. številko pošljemo vsem dosedanjim naročnikom, 2. številko ki izide 15. januarja, pa pošljemo le onim, ki bodo do tedaj naročnino (K 3— letno) poravnali. Po 15. januarju bomo tudi iztirjali vso zaostalo naročnino. Naročnina se naj pošilja »Zadružni Zvezi« v Celju.

Upravništvo »Zadruga«.

ZADRUGA

:: :: Glasilo „Zadružne Zveze v Celju“. :: ::

MILOŠ STIBLER:

1915.

Odkar izhaja »Zadruga«, ni še nikdar bilo tako resnega prehoda iz starega v novo leto, kakor od 1914 na 1915. Leta 1914 se je pričela največja vojska, kar jih zgodovina pozna. Pet mescev se že bijejo milijoni in milijoni vojščakov na bojiščih. Do konca 1914 boji še niso odločeni, z gotovostjo pa se pričakuje, da pride odločitev tekom leta 1915. In to daje novemu letu največjo važnost ter vso resnost tudi našemu zadružništvu, kakor vsemu gospodarskemu življenju vobče: **kajti najdalekosežnejše posledice svetovne vojske bodo brezdvomno gospodarskega pomena.**

Jasno je, da gospodarstvo vsled vojske trpi, tudi na zma- govalčevi strani. Vsako gospodarsko podjetje to občuti. Zadrugariji pa smo se posebno bali za svoje zadruge, ki so še mlade in ki še nikdar niso preskusile prevratov kake večje vojske, ki bi bila sedanji v svojih posledicah tudi le približno ednaka. Posebno Slovenci smo se bali za svoje zadruge, ko se je po nekaterih žalostnih zadružnih nesrečah zadnjih let vendar toliko kazalo s prstom na naše posojilništvo in na ostalo zadružništvo. Toda prvih pet vojnih mescev je pokazalo, da so bile naše zadruge za take izjemne razmere pripravljene najmanj tako dobro, kakor druga gospodarska podjetja. Imeli smo zadružne nesreče, kakor so jih imeli tudi pri drugih narodih obilo, toda mi smo se iz svojih nezgod učili. Bili so ljudje, ki so ob nezgodi vrgli puško v ko- ruzo in šli; toda kdor je gojil pravo ljubezen do zadružništva, je ostal, se učil in popravljal napake preteklosti. Sedanja doba ve tem zvestim zadružnim delavcem hvalo in sicer prinašajo hvalo uspehi naših zadrug sami. S preteklostjo smo zadovoljni; kaj bo prinesla prihodnost, tega pa nihče vedeti ne more. Vendar gojimo

upanje na najboljše. Pride pa, kar hoče, dobro ali slabo, enega si moramo ostati slovenski zadrugarji svesti: da bodo naše zadruge v vsakem slučaju potrebovale krepkih, nesebičnih delavcev in prijateljev. Strokovniaki prorokujejo za pomlad in poletje večje gospodarske napetosti, osobito na denarnem trgu. Vse gospodarske organizacije bodo morale biti na mestu, da lajšajo razmere, kolikor bo šlo. In med vsemi gospodarskimi organizacijami zavzema zadružništvo vsaj na Slovenskem najodličnejše mesto. Zadrugarji bodo potemtakem prvi imeli dolžnost pokazati, da umejo za splošni blagor tudi v težavnih časih izpolnjevati prevzete naloge.

Tako iz našega posojilništva, kakor tudi iz vsega ostalega zadružništva se poroča, da se s poslovanjem tekom prvih petih mesecev ni nikjer ponehalo. Zastavimo sile, da ostane pri tem tudi tekom še resnejšega leta 1915! V ta namen bo treba vse okolnosti pazljivo zasledovati ter pravilno presojudati, da se bo v vsakem slučaju ukrenilo to, kar bo najbolj v korist članstvu naših zadrug. Treba se bo torej še več učiti, kakor v mirnih časih. »Zadruga« bo skušala tako učenje pospeševati s tem, da bo beleževala vse posebnosti poslovanja v domačih zadrugah, poročala pa bo tudi o življenju zadrug drugih narodov. Naročajte torej list, prebirajte ga in širite ga! Skušajte posebno Vi, voditelji zadrug, lajšati svoje težavno stališče sedanjih težkih časov s tem, da širite med ljudstvom umevanje sedanjih izjemnih razmer, da ljudstvo poučujete! Torej učiti se in poučevati, to je v letu 1915 važna naloga zadružnih voditeljev. Važna tembolj, ker so se vsled vojske v vodstvih zadrug ponekod že izvršile večje ali manjše spremembe, drugod pa so take spremembe še zmiraj možne. Skrbimo torej pravočasno, da bo vedno dovolj izvežbanih zadrugarjev, ki lahko vsak čas prevzamejo vodstvo zadrug, ako bi to postalo potrebno!

Dosedanje razmere so pokazale, da je gospodarska in družabna podlaga našega zadružništva zdrava. Ako bi tega ne bilo, bi bil vojni vihar zadružno organizacijo že uničil. Iz tega dejstva smemo zajemati zaupanje tudi za svoje bodoče delo. Doslej, v mirnih časih, smo pravili, da hočemo z zadružnim delom služiti gospodarsko šibkim krogom. Če je tako delo bilo potrebno poprej, tedaj je zdaj še potrebnejše. Zato delajmo vstrajno naprej! Mnogo nas je še določenih, da stopimo pod orožje, predno bo vojska končana! Dokler pa smo še doma, posvetimo vse sile zadružnemu delu, kajti tudi v tem vidimo prevažno pripravo za boljšo gospodarsko bodočnost!

Ustanovitev zaklada za pomoč zadruham.

V četrtek, dne 17. grudna t. l. se je vršila skupna seja načelstva in nadzorstva naše Zadružne Zveze. V razgovoru o stanju pri Zadružni Zvezi včlanjenih zadrug se je soglasno izražalo mnenje, da bodo vse zadruge vojno pretrpele dokaj dobro in da tudi kriza ki bi utegnila nastopiti proti koncu vojne in v prvih časih po sklepu mira, naših posojilnic ne bo toliko omajala, da bi se bilo bati polomov.

Previden gospodar pa se mora za vse slučaje pripraviti. Kot najboljšo pripravo je smatralo načelstvo soglasno z nadzorstvom ustanovitev posebnega zaklada pri Zadružni Zvezi, ki bi naj imel namen, priskočiti z nabranimi prispevki na pomoč onim zadrugam, ki bi prišle vsled eventualnih izgub v zadrege.

Pomoč iz tega zaklada bi naj sicer ne bila nagrada za malomarno ali nepremišljeno poslovanje pri zadruzi, ki je prišla v stisko, ampak naj bi bila ta pomoč le za nujne sile nepredvidenih in nezakriviljenih izgub, za sanacijo zadrug. Darila bi se naj v obče ne dajala, ampak nizko obrestovana ali brezobrestna posojila na kratko dobo.

Sklep se glasi v bistvu tako ie:

1. Pri Zadružni Zvezi v Celju se ustanovi poseben zaklad za pomoč članicam, ki pridejo v stiske in ki so nujne pomoči potrebne in vredne;

2. zaklad se nabira na ta račun, da posamezne zadruge iz svojega letnega čistega dobička prispevajo v zaklad po primeri svoje moči in po visokosti letnega dobička primerno visoke zneske kot prostovoljne prispevke;

3. prihodnji občni zbor Zadružne Zveze sklepa o tem, ali se določi za te prispevke za vse članice obvezen razdelni ključ po upoštevanju posebnih razmer velikih zadrug z velikimi dobički.

Nagibi tega sklepa so bili sledeči:

V prvi vrsti je upoštevati sedANJI splošni gospodarski položaj in negotovost glede bodočega gospodarskega razvoja. Moramo biti na vse pripravljeni. Nepripravljenih nas eventualna gospodarska kriza, posebno denarna stiska, ki utegne nastati, ne sme zalotiti.

V tem času treba pokazati, da živi med zadrugami Zadrुžne Zveze čut skupnosti in pripravljenost za medsebojno pomoč in podporo. «Vsi za enega, eden za vse» se mora ravno v sedanjem času udejestviti.

Potreba pomoči se lahko trenutno pokaže ravnotako pri velikih, kakor pri malih zadrुžnih podjetjih. «Danes meni, jutri tebi»!

Zadrुžna organizacija ne sme dopustiti, da bi se zadrुžništvo majalo ali krhalo, mora preprečiti vsako možnost, da bi dobili zadrुžniki do svoje zadruge nezaupanje, ker bi vsak tak pojav neizmerno škodil celi organizaciji.

Nasprotno bi obstanek takega razmeroma visokega podpornega zaklada zaupanje v trdnost zadrुžništva, posebno posojilništva močno utrdil in povečal.

Denar, nabran v zakladu za pomoč zadrugam, bo pod upravo načelstva Zadrुžne Zveze, kontrolo bo pa imelo nadzorstvo, v najvišji instanci občni zbor, kateremu bo se dajalo obširna, podrobna in natančna poročila o uporabi zaklada. Prispevki torej niso darila, ampak vsaka zadruga s svojim prispevkom koristi le sebi in svojim sestram, ako čim največ za ta zaklad žrtvuje.

Naš narod zahteva močne zadrुžne organizacije. Zadrुžna organizacija je steber našega narodnega gospodarstva, največja dobrota narodu. Več kakor vse dnevne podpore različnim društvom se stori s tem, da se ta zadrुžna organizacija sama tako okrepi in utrdi, da je ne more podreti niti najljutejši sovražnik.

Pozivam vsled tega vse zadruge brez izjeme, da vsaka po svoji moči iz dobička poslovnega leta 1914 določi kar največji znesek za pomožni zaklad pri Zadrुžni Zvezi ter ta znesek čim prej pošlje.

Z združenimi močmi bomo premagali vse ovire!

CELJE, dne 25. grudna 1914.

DR. ANTON BOŽIČ
predsednik Zadrुžne Zveze v Celju

J. K.:

Kratko navodilo za sklepanje računskih zaključkov zadrug.

Pri sklepanju računskih zaključkov si je treba delo tako razdeliti, da se čas ne trati z nepotrebnim duhomornim delom in iskanjem vrinjenih pogreškov. Kakor vem iz mnogoletne prakse, se delo najbolje razdeli sledeče:

Ob koncu upravnega leta prešteje nadzorništvo blagajno, kar se v dnevniku posebej zabeleži. S tem je konstatirana gotovina koncem leta!

Ako se niso že med letom napravili razdelniki dohodkov in izdatkov, kar bi se moralo zgoditi, se napravijo sedaj. Sklepajo se mesečno in napravi vsak mesec prenos.

Ker je v mnogih krajih navada, da pridejo po novem letu vlagatelji po obresti svojih hranilnih vlog, je treba takoj izračunati iste obresti. Ako imajo zadruga konto hranilnih vlog po novem vzorcu, kjer so razpredeli za **pripisane** in **odpisane** obresti in so se iste med letom vpisovale, je izračunanje koncem leta lahka stvar ter hitro določeno stanje hranilnih vlog koncem leta.

Zdaj se napravi iz inventure izvleček hranilnih vlog ter primerjajo svote vlog in vzdignjenih vlog z razdelnikoma. Ako se kaj ne ujema, je primerjati konto hranilnih vlog, dnevnik in oba razdelnika tako dolgo, da se vse ujema. Potrebni popravki se zabeležijo v razdelniku koncem meseca novembra, da je nepraviljen prenos prepisan v mesecu december.

Na to se izračunijo zaostale in predpisane obresti v kontu posojil in se isto vpiše v inventuro posojil ter primerjajo dana in vrnena posojila z obema razdelnikoma toliko časa, da se vse ujema.

Potem je izdelati v inventuri izvleček deležev. Ako se deleži ne obrestujejo, je to delo hitro opravljeno. V nasprotnem slučaju je zopet treba obračunati obresti in primerjali stanje deležev z dnevnikom, tudi glede izplačanih obresti od deležev.

Za tem se uredijo konti inventarja, naloženega denarja, hiš in posestev, ekspenzara, naloženega ali izposojenega denarja, stanje vrednostnih papirjev po kurzu z dne 31. decembra oz. letos z dne 25. julija 1914.

Ko so vse te nujno potrebne priprave tako izvršene, da se vjemajo z glavnimi in vsemi pomožnimi knjigami, je lagotna stvar sestaviti denarni promet, bilanco ter račun zgube in dobička.

Upam, da bi tako postopanje pri sklepanju računskega zaključka marsikateremu tajniku prihranilo nepotrebno zamudo pri iskanju pogrškov, ki se vrinejo tudi pri najnatančnejšem uradovanju.

Ako ve kdo kaj boljšega, naj se oglasi!

MILOŠ STIBLER:

Čisti dobiček.

Računski zaključki zadrug za l. 1914 se ne bodo mnogo razlikovali od zaključkov prejšnjega leta. Razlika utegne biti le v tem, da se bo izkazal manjši promet, pri posojilnicah pa bo mnogokje stanje hranilnih vlog padlo, kar je posledica vojnega stanja, posebno tudi posledica vojnega posojila, ki so se ga mali vlagatelji udeležili v veliki meri. Glede dobička pa v primeri s prejšnjimi leti ne bo posebnih razlik. Za izplačevanje vlog so se rabile v prvi vrsti razpoložnine, stanje posojil je ostalo skorajda neizpremenjeno, donos obresti potemtakem ne bo prav nič manjši, kakor prejšnja leta. Nedenarne, osobito prodajne zadrug pa so vsled splošnega podraženja in pomanjkanja vseh predmetov imele celo ugodnejše stališče, kakor v prejšnjih časih. Tako je povsod v računskih zaključkih pričakovati lepih dobičkov.

Vsi strokovni krogi pa so si na jasnem, da se bodo posledice vojne v računskih zaključkih pokazale še le po končani vojski, kar se bo do konca 1915 pač brezdvomno zgodilo. So zavodi, ki se boje za bilanco po vojski celo precejšnjih neprijetnih iznenađenj. Velja to pred vsem za zavode, kojih poslovanje obsega industrijalna podjetja, posebno taka, ki imajo svoje zveze, čez državne meje, nadalje sploh vsa tista podjetja, ki so od vojske močno prizadeta. V prvi vrsti so to razna industrijalna in trgovska podjetja, ki se ne bavijo z vojnimi dobavami. Vsega tega se našemu kmečkemu posojilništvu ni treba bati. Kar pride denarja v naše posojilnice, skoraj vse gre za posojila, ki so krita ali s vknjižbami na zemljiško posest ali pa s poroštvi zemljiških posestnikov. Drugačnih posojil je v kmečkih posojilnicah le prav majhen odstotek. Že sedanji potek vojske pa nam kaže, da se zemljiška vrednost vsled vojske nikakor ne manjša, nasprotno: Vsakdo gleda danes na zemljiškega posestnika celo z

evčjim zavidanjem, kakor v mirnih časih, kajti bolj kakor kedaj poprej se občuti v sedanjem času prevelika važnost kmetovalčevega dela. Naraščanje cen kmetijskim pridelkom to najlepše dokazuje. In koliko je danes premožnih ljudij, ki obžalujejo, da niso svoj čas premoženja naložili raje v zemljiško posest, kakor pa v razne špekulacije. Res je, da tudi zemljiška posest lahko hudo trpi vsled vojske. ako vdere v deželo sovražnik. Toda sovražnik more zemljo pač opustošiti, odnesti pa je ne more. Prej ali slej daje tudi taka zemlja zopet nekdanje dohodke.

Ko se bo torej delala prva bilanca po vojski, bo marsikateri denarni zavod moral pokazati precejšnje rane. O tem so si strokovnjaki danes že na jasnem. Najmanj pa bo trpelo, kakor rečeno, kmečko posojilništvo, ki posojuje posestnikom ali na poroštvo posestnikov. Vendar pa zahteva previdnost, da se tudi posojilnice za vse slučaje pravočasno začnejo pripravljati za prvo bilanco po vojski. Nezadružni denarni zavodi skušajo pred vsem dobiček leta 1914 kolikor mogoče v polnem obsegu obdržati nerazdeljenega oziroma ga pripisati rezervam. Dividende, nagrade, darovi in stroški se bodo skrčili na najmanjšo mero, da pride čim več v rezervne zaklade. Kmečke posojilnice bodo morale isto storiti. Obrestovanje deležev naj na podlagi bilanc za l. 1914 po možnosti sploh izostane. Tudi darovanje v dobre namene mora tokrat izostati, nagrade in stroški naj se znižajo na najpotrebnejše. Ves čisti dobiček naj se porabi le za združne namene. Če kedaj, tedaj je sedaj na mestu beseda, da morajo tudi zadruge biti same sebi najbližje. Gotovo je, da po vojski bilance zadrug ne bodo tako trpele, kakor bilance mnogih drugih zavodov, toda tuintam se utegne vendarle pokazati, da se je bodisi vrednost kakega posestva, bodisi vrednost kakega poroka precenjevala. Za take slučaje morajo biti tudi zadruge pripravljene, da jih takoi odstranijo iz svojih bilanc. Nove gospodarske razmere, ki se nam bližajo s koncem vojske, bodo to strogo zahtevale.

Gospodarska napetost, ki se ji na denarnem trgu približujemo, bo tekom leta 1915 denarne zavode na vsak način precej slabila. Stanje vlog bo padlo, posojevanje se bo še bolj omejilo, kakor se je to zgodilo doslej. Promet bo v vsakem oziru manjši. Posledica vsega tega bo, da bo dobiček v l. 1915 brezdvomno zostal za dobičkom l. 1914. Morebiti bodo kaki zavodi skušali vsled manjšega prometa dobiček vzdržati na prejšnji višini in sicer na ta način, da bodo dolžnikom povišali obrestno mero. Kmečke posojilnice pa tega na noben način ne smejo storiti. Če

kedaj, potem morajo ravno v težavah sedanjega časa pomagati ubogemu dolžniku s tem, da mu nudijo čim najnižjo obrestno mero za posojila. S tem vrše posojilnice najboljše delo. Ako bodo na tem človekoljubnem stališču vstrajale, potem bo posledica manjši dobiček za l. 1915. Naj se torej tudi za izjednačenje prihodnjeletnega manjšega dohodka ves čisti dobiček leta 1914 pripíše rezervnemu fondu.

Kmečke posojilnice in vojno posojilo.

«Splošna zveza avstrijskih kmetijskih zadrug» na Dunaju piše v vojnem glasilu o udeležbi kmečkih posojilnic pri vojnem posojilu sledeče:

«Že v zadnji številki smo poročali, da so se udeležile kmečke posojilnice vojnega posojila v zelo veliki meri. Zadrुžne zveze niso dale lepih zneskov le iz lastnih sredstev, temveč tudi posamezni vlagatelji posojilnic so podpisali nepričakovano visoke vsote. Omogočilo se je to na ta način, da se je moratorij razveljavil za vse tiste vloge, ki bi se naj porabile za vojno posojilo.

Od vseh zadrुžnih zvez še nimamo podatkov o podpisanih svotah, vendar se da že po sedanjih poročilih presoditi, da je kmečka zadrुžna organizacija podpisala 25 do 30 milijonov kron. Kakor je na eni strani ta pojav domoljubnega mišljenja razveseljiv, vkljub temu ne smemo prezreti, **da se je v posameznih slučajih šlo čez pravo mero financijelne zmožnosti.**

Financijelno podlago zadrुžništva tvorijo pri nas posojilnice. Došle vloge porabijo posojilnice za dovoljevanje posojil, preostanke nalagajo pri svojih zvezah. Zveze porabijo došle vloge za dovoljevanje posojil raznim kredita potrebnim zadrugam. To je naloga zadrुžne organizacije in to nalogo redno izpolnjujejo zadruge že mnoga leta. Le tiste zadrुžne zveze, ki dobe od svojih članic velike preostanke, ne morejo vsega razposoditi med zadruge. Toda takih zvez je le malo. Skoraj vse posojilnice in zveze porabijo došle vloge za dovoljevanje posojil. Ako pa bi se vsa dovoljena posojila naenkrat zopet odpovedala, bi to za posamezne posojilniške okoliše pomenilo gospodarsko katastrofo.

Naše posojilništvo že mnoga leta redno in plodonosno posluje v prid kmečkemu prebivalstvu. Obneslo se je v vsakem

oziru tudi za časa vojske. Kmečko posojilništvo pa ni pripravljeno za take **nenadne in nepričakovane** slučaje, kakor n. pr. za vojno posojilo. Posojilnice niso banke z velikim akcijskim kapitalom, ki se lahko spuščajo v velike finančne transakcije, temveč so to zadruge, ki temelje na samopomoči in morajo delovati le z lastnimi sredstvi. Ta lastna sredstva so pa še prav malenkostna. To je upoštevala tudi vlada in je zato v moratoriju določila, da so raj-fajzenovke na vloge zavezane plačati le 50 K.

Seveda, ko bi že bila ustanovljena državna denarna centrala za združne zveze, potem bi si posamezne organizacije lahko dobile sredstev v obliki kreditov na razpolago. Ker pa toli zaželjene državne združne denarne centrale še ni, so zadruge navezane le na lastna sredstva in na lastno pomoč. Zadruge bodo tudi naprej vršile svojo nalogo in bodo samoobsebi umevno tudi na vojno posojilo podpisane zneske točno vplačale. Ako pa smo navedli vse težkoče, tedaj smo storili to le radi tega, da pokažemo, kako breme so zadruge z vojnim posojilom prevzele, četudi je od zadrug podpisani znesek v primeri s celim vojnim posojilom prav majhen. Vloge bodo pri posojilnicah padale, posledica pa bo, da se bo dovoljevanje posojil skrčilo in ustavilo in da se bo tudi vračevanje posojil strožje zahtevalo, kakor bi to bilo z ozirom na sedanje splošne težavne razmere želeti. Ravno isto velja za združne zveze».

K temu poročilu «Splošne zveze» bodi omejeno, da znaša skupna svota, ki so jo na vojno posojilo podpisali vlagatelji članic Zadružne Zveze v Celju, nadalje članice te Zveze in Zveza sama okroglo poldrugi milijon kron.

DR. ANTON BOŽIČ:

Uradno ustanovljene cene krompirja in ovsa.

I.

Dne 14. grudna 1914 je izšla v štev. 345 državnega zakonika naredba trgovinskega, poljedelskega in notranjega ministerstva, s katero se določijo vrhovne cene krompirju.

Naredba za krompir ima sledeče besedilo :

Na podlagi cesarske naredbe od 10. oktobra 1914 drž. zak. št. 274 se za dobo vsled vojne nastalih izvanrednih razmer za-ukazuje kakor sledi :

§ 1. Pri prodaji krompirja v veletrgovini se ne sme preko-račiti sledečih vrhovnih cen :

Dežela	Cena v kronah za 1 met. stot krompirja izvzemši rožičnati krompir (kiptler)	
	a) krompir za jed odbran, bel, rumen, rožnat	b) neodbran krompir za in-dustrijo in krmljenje
Nižjeavstrijsko	9'—	6'—
Gornjeavstrijsko	10'—	6'—
Solnograško	10 50	7'—
Štajersko	10'50	6'50
Koroško	10'50	6'50
Kranjsko	10'50	6'50
Goriško, Trst in Istra	11'—	7'—
Tirolsko	11'—	6'50
Predarlško	11'—	6'50
Češko	9'—	6'—
Moravsko	9'—	6'—
Šlesko	9'—	6'—
Dalmacija	12'—	7'—

§ 2. Kot veletrgovina v zmislu te naredbe velja promet med pridelovalci, trgovci in industriji. V § 1 ustanovljenih vrhovnih cen se ne sme prekoračiti tudi v direktnem prometu med pride-lovalcem in konzumentom.

§ 3. Vrhovne cene je razumeti za kraj pogojene dobave (t. j. za kraj, kjer je blago izročiti) za 100 kg brez vreče proti plačilu v gotovini (netto per kassa). Ako kupec ne da vreč, je prodajalec pri prodaji od postaje, kjer je krompir nalagati, upra-vičen, na stroške kupca dobaviti za oblaganje vagona in za pokritje krompirja potrebno slamo. Vrhovne cene obsegajo tudi stroške nalaganja in prevoza do postaje, kjer se krompir nalaga.

§ 4. Deželna politična oblast ima pravico, ustanoviti (določiti) cene za malo trgovino, upošteva je za veletrgovino določene vrhovne cene.

§ 5. Posestnike zalog krompirja se sme od deželne politične oblasti pozvati, da morajo krompir, kolikor ga ne potrebujejo za svoje domače potrebe, dobaviti po uradno določenih vrhovnih cenah. Kmetovalcem in proizvajalnim obrtnikom se mora pustiti tolike množine, kolikor jih potrebujejo za svoje gospodarstvo odnosno za svoj obrat.

Ako se posestnik pozivu ne odpove, sme deželna politična oblast zaloge na račun in stroške posestnika prodati; prodajno ceno določi končno deželna politična oblast upoštevaje vrhovne cene, kakovost in uporabnost blaga ter po zaslišanju izvedencev:

§ 6. Ta naredba se ne dotika dobave krompirja iz carinskega inozemstva.

§ 7. Za promet s semenskim krompirjem sme dovoliti minister za poljedelstvo na predlog kake kmetijske korporacije ali semenske kontrolne postaje na Dunaju izjeme od določb te naredbe.

§ 8. Od prodajalcev zakriviljene prestopke določb te naredbe in na podlagi iste izdanih predpisov je kaznovati od politične oblasti I. stopinje z denarno globo do 5000 K ali z zapromom do 6 mesev.

§ 9. Ta naredba stopi v veljavo dne 23. decembra 1914.

II.

Dva dni po naredbi glede vrhovnih cen krompirju je izšla naredba trgovinskega, poljedelskega in notranjega ministerstva z dne 21. grudna 1914 drž. zak. štev. 274 s katero se odredujejo za dobo vojnega stanja vrhovne cene ovsu.

Naredba obsega sledeče določbe:

§ 1. Pri prodaji ovsu v veletrgovini se ne sme prekoračiti sledečih za meterski stot določenih vrhovnih cen:

Na Nižjemavstrijskem in Gornjeavstrijskem	K 25'—
« Solnograškem	« 25'50
« Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Goriškem in v Istri	« 26'50
« Tirolskem, ne všteti deželne doklade na zrnje, in na Predarlskem	« 27'50
« Češkem	« 23'50
« Moravskem in Šlezkem	« 24'—
V Dalmaciji	« 27'—

§ 2. Kot veletrgovina v smislu te naredbe velja promet med proizvajalci, trgovci in pridelovalci.

V § 1 ustanovljenih vrhovnih cen se tudi ne sme prekoračiti v direktni kupčiji med proizvajalcem in konzumentom.

§ 3. Vrhovne cene je razumeti za kraj pogojene dobave za 100 kg brez vreče proti takojšnjemu plačilu v gotovini (netto per kassa).

Vrhovne cene obsegajo tudi stroške nakladanja in prevoza do nakladalne postaje.

§ 4. Deželna politična oblast se pooblašča, da določi vrhovne cene za prodajo na drobno, upošteva za trgovino na debelo določene vrhovne cene.

§ 5. Posestnike zalog ovsca sme deželna politična oblast pozvati, da dobivajo oves po določenih najvišjih cenah, v kolikor ga ne potrebujejo za lastno potrebo.

Ako se posestnik ovsca protivi pozivu, sme deželna politična oblast zaloge na račun in stroške posestnika prodati; prodajno ceno določi končno politična deželna oblast, upošteva vrhovne cene in kakovost ter porabnost blaga po zaslišanju izvedencev.

§ 6. Ta naredba se ne dotika uvoza iz carinskega inozemstva.

§ 7. Za promet s semenskim ovsom sme poljedelski minister na predlog kake kmetijske korporacije ali na predlog c. kr. semenske kontrolne postaje na Dunaju dovoliti izjeme od določb te naredbe.

§ 8. Prestopke določb te naredbe in na podlagi iste izdanih predpisov se kaznuje od politične oblasti I. instance z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev.

§ 9. Ta naredba stopi v veljavo dne 25. grudnia 1914.

Vprašanja in odgovori.

1. vprašanje: Nek dolžnik ima svoje menično posojilo vknjiženo in ne plača obresti. Pred potekom treh let so se zapadle obresti iztožile in z ekspenzarjem vred vknjižile. Kako se naj to zabeleži v dnevniku in v glavni knjigi posojil, akoravno ni bilo opravka z gotovim denarjem, da se v kontu posojil ne vlečejo zares v gotovini neplačane obresti leta in leta naprej?

Odgovor: Ako nočete hipotekarično zavarovanih zaostalih obrestij in stroškov voditi od bilance do bilance naprej, tedaj pripravite dolžnika do tega, da izroči menico za znesek, ki doseže za-

ostale obresti in stroške. Menica se obračuni in zaknjiži iznos med izdatki kot novo posojilo in takoj tudi med prejemke kot plačane zaostale in tekoče obresti ter stroški.

2. vprašanje: Pri nekem dolžniku se je posojilo vknjižilo. Ta dolžnik pa je umrl in po njem je prevzel posestvo ali sin ali kateri drugi sorodnik. Ali naj posojilnica zahteva, da novi posestnik podpiše pri posojilnici ležeče dolžno pismo, ali zadostuje sama vknjižba.

Odgovor: Vknjižba sama popolnoma zadostuje. — Pač pa se opozarja na to, da mora nov dolžnik postati član posojilnice, mora podpisati nov pristopni list, plačati delež in pristopnino ter mora sprejem biti zabeležen v načelstvenem sejnem zapisniku. Opustitev vsega tega je napaka, ki se jo pri revizijah prav pogosto najde.

3. Vprašanje: Naša pravila določajo, da odpoved članstva tako dolgo ni mogoča, dokler ima član napram zadrugi neporavnane obveznosti. Neki član hoče vkljub temu odpovedati članstvo. Ker odpovedi z ozirom na navedeno določbo pravil ne vzamemo na znanje, grozi član s tožbo. Kaj nam je storiti?

Odgovor: Odpoved vzeti na znanje. Taka določba, kakor jo navajate iz svojih pravil, ne drži. Če se spustite s članom v tožbo, boste gotovo propadli, kajti član ima po zakonu vsak čas pravico odpovedati članstvo, zadržno načelstvo pa **mora** odpoved, če je drugače pravilna, vzeti na znanje in poneha članstvo v po pravilih določno označenem terminu. Po vaših pravilih je določeno v § 8: «Kdor hoče prostovoljno iz zadruge izstopiti, naznaniti načelstvu pisмено ali ustmeno in zahteva, da se mu odpoved potrdi. Izstop velja šele po preteku naslednjega leta». Po tej določbi se morate ravnati. Naslednja določba: «Član, ki napram zadrugi ni poravnal vseh obveznostij, članstva ne more odpovedati» ne drži, če tudi je registrirana. Pač pa pristoji zadrugi seveda pravica, da prisili člana k izpolnitvi svojih obveznostij tožbenim potom.

Zadružne in razne gospodarske vesti.

Zahtevajte izvleček! Vsak dolžnik in vlagatelj mora radi lastne koristi zahtevati, da mu zadruga koncem leta predloži izvleček z stanjem njegovega dolga ali vloge. Posebno potrebno in tudi po postavi predpisano je to glede tekočih računov. Dolžnik oz. vlagatelj naj bi se koncem poslovnega leta vedno potrudil v posojilnico in se prepričal, da je v posojilničnih knjigah vpisana na njegovo ime tista svota, kakor v njegovi knjižici. Če se prepriča, da je stanje v redu, potem naj takoj skrbi, da se isto stanje obresti vpiše tudi v njegovo knjižico. Če bo dolžnik oz. vlagatelj ta nasvet upošteval, potem bo zmiraj lahko vedel, da je njegova vloga ali njegovo posojilo v redu. Je to tudi na korist posojilnice. Mnogokrat se lahko zgodi v računih pomota. Ložje jo bo odstraniti, ako jo najde že ob letu, kakor pa po več letih. Mnogokatero pomoto se da pojasniti le tedaj, ako ni prestara. Posebno važno pa je tako postopanje, ako se je vrnil v posojilnico kak nepoštenjak, ki namenoma ne mara reda v poslovanju. Načelstva zadrug naj bi torej sama vplivala na to, da se dolžniki in vlagatelji koncem leta osebno pobrigajo za stanje svoje vloge ali dolga v posojilnici. Skupno pregledana in odobrena stanja naj stranka podpiše.

Bilanca 1914. Mnogo se je razpravljalo o tem ali se naj sestavi bilanca na dan 31. decembra 1914 ali ne. Razni glasovi so zahtevali, da se naj bilanciranje odgodi do konca vojske. Vendar je dobilo večino mnenje, da se naj brez ozira na vojsko sklene račune za 31. decembra 1914. Vsaj vsi zadrugarji stoje na na tem stališču. V tem smislu je predložila zveza avstrijskih nemških šulcedelicevk justičnemu ministerstvu tudi posebno spomenico, v kateri izvaja, da ni prav nič povoda za opustitev bilance v rednem terminu: »Pač pa bo treba posebne pazljivosti pri določanju posameznih aktiv. Osobito natančno bo treba presoditi posojila in zaostale obresti. Gotovo je, da dolžniki posebno v mestnih posojilnicah v sedanjem času zaostajajo s plačili na kapital in obresti. Toda napačno bi bilo, ako bi se vse take zaostanke že smatralo za izgubo. V takih slučajih je temveč treba počakati, da se povrne mir in redne razmere v delovanje dolžnikov. Pač pa bo treba pravočasno skrbeti za posebne rezerve, da se skrbi za kritje izgub, ki utegnejo pozneje vsled vojske nastati.« Navedena okrožnica smatra za potrebno, da se potom

cesarske naredbe določi, kako je staviti v bilanco vrednostne papirje. »Zadnji kurz je bil objavljen za 25. julija 1914 in ni popolnoma zanesljiv, ker se je takrat že govorilo o vojski, kar včasih ugodno, navadno pa neugodno vpliva na vrednostne papirje. Toda v interesu države same je, ne pripustiti prenizek kurz vrednostnih papirjev, to tem manje, ker je ravno uspeh vojnega posojila pokazal, da pri ljudstvu zaupanje v gospodarsko moč Avstrije nikakor ni omajeno. — Ni torej vzroka, da bi se cenilo domače vrednostne papirje še nižje, kakor po itak slučajnem kurzu z dne 25. julija 1914. Nadalje je treba upoštevati, da je padanje kurzov lastnikom vrednostnih papirjev v letih 1912 in 1913 itak že povzročilo dovolj škode. Stanje dne 31. decembra 1913 itak že ni bilo več ugodno, četudi takrat še ni bilo glasov o vojski. Popolnoma upravičeno bi torej bilo, ako se za 31. decembra 1914 upošteva v bilanci itak že nizki kurz z dne 31. decembra 1913. Kakor se vidi, delajo vrednostni papirji ljudem hude preglavice. Spomenica navaja, da so imele posojilnice, ki so združene v zvezi avstrijskih nemških šulcedeličevk, l. 1912 kurzne izgube za 1,245.074 K, leta 1913 pa za 1,216.958 K.

Odplačevanje posojil v vojnem času. »Posener Genossenschaftsblatt« piše: Ponovno se nas je vprašalo, kaj je storiti, če se žene onih zadružnikov, ki so poklicani pod zastave, branijo prevzeti plačilne obveznosti možev napram zadruzi bodisi glede posojil bodisi glede nakupljenega blaga (galice, umetnih gnojil, strojev itd). Načelstvo se nahaja tu gotovo v duševnem konfliktu med svojim patrijotizmom in dolžnostmi napram zadruzi. Splošnega recepta za postopanje v takih slučajih ne moremo dati. Treba bo natančne presoje. Seveda, bo treba prizanesljivosti napram ženam takih zadrugarjev, ki si služijo z ročnim delom kruh. Drugačno postopanje bo zopet na mestu tam, kjer vodijo žene gospodarstvo naprej in imajo tudi iz njega dohodke. Tu se dostikrat ne bode plačalo znabiti vsled primanjčovanja denarnih sredstev, temveč zato, ker manjka prava volja in pravilno presojanje položaja. Kakor po mestih, tako je tudi na kmetih razširjeno mnenje, da ob času vojne ni treba plačati nobenega dolga. Mnogi drže tudi denar doma iz neutemeljenega strahu. Načelstva in nadzorstva — posebno manjših posojilnic — naj skrbe tu za pouk. Naj povedo ljudem, da je velika napaka držati v teh časih gotovino pri hiši. Že v normalnih časih smo vedno pred tem svarili. Ne glede na tatvine, požare, izgubo obresti — gotovo je, da ljudje, ki imajo več denarja pri hiši ko je treba, izdajajo in zapravljajo nad po-

trebo. Varčevati pa je za vsakega kmeta danes potrebnejše ko kedaj poprej. Po končani vojni bode zlasti kmetijstvo rabilo veliko denarja. Treba bo nakupiti živino, dokupiti inventar — treba v obče napeti vse sile, da se škoda, ki jo je povzročila vojna, poravnava.

Stolica za združništvo na vseučilišču v Curihu. Vseučilišče v Curihu je ustanovilo z letošnjim zimskim semestrom stolico za združništvo in sicer na fakulteti za državnopravne vede.

«Pregled». Pod tem naslovom piše strokovni list «Österreichisch-Ungarische Sparkassen-Zeitung» o letu 1914 sledeče: «Najznamenitejše leto svetovne zgodovine, 1914, se bliža svojemu koncu. Za tem nesreče polnim letom, ki se ga more smatrati v gospodarski zgodovini kot črno leto, ni treba žalovati. Pozabimo raje na bol, ki nam jo je to leto prineslo v obilici, in upajmo na boljšo bodočnost. Ako se v duhu ozremo na dogodke minulega leta, tedaj vidimo, da nas je vrglo še dalje z višin konjunktore v v nižave depresije in da nam je prineslo najbolj krvavo izmed vseh vojsk. Od pričetka vojske so se množile skrbi avstro-ogrške monarhije od dne do dne, od mesca do mesca. Zavladala je neka nervoznost, hranilnice in banke so se mogle ubraniti navalov vlagateljev le z uvedbo moratorija. Toda na čast prebivalstva bodi povedano, da je nezaupljivost trajala le prav kratko časa. Prebivalstvo se je obnašalo po prvem strahu naravnost izvrstno, pustilo se je poučiti in je zopet obdržalo svojo ponosno hladnokrvnost. Gospodarsko življenje je seveda prišlo močno iz tira. Vkljub naraščanju boljših razmer na denarnem rgu (v prvi polovici leta) so začeli kurzi vrednostnih papirjev po 23. juliju močno padati, torej po dnevu, ko je naša država izročila Srbiji znani ultimatum, napetost v prebivalstvu je naraščala vsako uro, posebno še tedaj, ko so bile upravičene zahteve našega ultimatumu odklonjene. Dne 25. julija so padli kurzi tako nizko, kakor se to v gospodarskem življenju še nikdar ni opazalo. K sreči se je odredila zatvoritev borze in se je s to drakonično odredbo zabranila nadaljna deruta. Omejitev državnega in zasebnega investiranja, opustitev marsikaterega obrata: to so znaki minulega leta. V teh razmerah narodno premoženje ni več moglo rasti in nazadovanje varčevalne sile je jasno izraženo v perijodičnih izkazih hranilnic in bank».

Vabimo na
občni zbor

ki se bo vršil v četrtek, dne 14. januarja 1915 ob 9. uri do-
poldne v združni pisarni.

DNEVNI RED: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Odo-
brenje letnega računa za l. 1914. — 3. Volitve načelstva.
4. Volitve nadzorstva. — 5. Sprememba pravil. — 6. Razni
nasveti.

Hranilnica in posojilnica v Gotovljah,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Franc Baš,
načelnikov namestnik,

Franc Malgaj,
načelnik.

„LASTNI DOM“

♦ ♦ registrovana kreditna in stavbena zadruga z omejeno zavezo ♦ ♦

v Gaberju pri Celju

sprejema hranilne vloge od vsakega, naj je član zadruge ali ne ter
jih obrestuje po

5 %

od prvega dne vložitvi sledečega meseca do prvega dne v mesecu dviga,
oziroma v tekočem računu od vložitvi sledečega dne do
dne dviga. Rentni davek plačuje za vlagatelje sama. — Nadalje daje
posojila, prevzema terjatve v inkaso, pomaga kupovati hiše, zemljišča itd.
— Zadruga ima blizu 15.000 K rezervnega zaklada in nad pol milijona
hranilnih vlog; denarni promet v letu 1909 je znašal 1.641.027 K 05 h.
Pisarna se nahaja v Celju, Rotovške ulice št. 12. Telefon št. 48. C. kr.
poštne hranilnice račun št. 54.366.

Stanje hranilnih vlog nad 6 milijonov K.

Posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastni hiši

„Narodni dom“

Rezervni zaklad znaša nad 360.000 K.

Hranilne vloge sprejema na hra-
nilne knjižice ter jih obrestuje po
4½ od sto brez odbitka rentnega
davka.

Vloge v tekočem računu sprejema
ter jih obrestuje po dogovoru
kar najkulantneje.

Čekovne račune otvarja tvrdkam,
zadugam in zasebnikom, ki
lahko poljubno razpolagajo s čeki
o svojem imetju.

Eskomptuje in vnovčuje menice,
kakor tudi nakaznice na vsa
mesta.

Posojila daje na osobni in hipo-
tečni kredit po ugodnih pogojih.

Predujemo daje na vrednostne
listine itd.

ZVEZNA TRGOVINA (GORICAR & LESKOVŠEK)

Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojila, hraniln. in drugim zadrugam založne tiskovine po niž. cenah:

100 pol oziroma komadov		K	100 pol oziroma komadov		K		
Obr. A.	Blagajniški dnevnik	kolek	5	—	Opravljeni zapisnik	5	—
"	B. Konto za posojila		7	20	Menice, slovenske	4	—
"	C. Konto za hranilne vloge	kolek	7	20	Skadencijska knjiga za menice	5	—
"	D. Konto za združne deleže		5	—	Konto hiš	5	—
"	E. Razdelnik izdatkov		6	40	Zemljeknjižna prošnja	5	—
"	F. Razdelnik prejemkov		6	40	Rubrum za zemljeknjižne prošnje	4	—
"	G. Imenik društvenikov (register)		6	40	Obrazec U. Pristopni list	6	40
"	H. Denarni listek		1	—	V. Izkaz za rentni davek	4	—
"	I. Listek vzdignjenih hran. vlog		1	—	Fascikelni za dolžna pisma	1	par
"	K. Referatna pola za dolžnike		1	20	" " pristopne liste	1	—
"	L. Poročevalna pola za dolžnike		5	—	" " menice	1	—
"	M. Opomin ostalih obresti		1	—	Knjiga za naložen denar št. 600 K/70 kol.	2	40
"	N. Računski listek za posojila		1	—	" " izposojila št. 600 K/70 kolek	2	40
"	O. Konto hran. vloge	} za sklepanje računov	7	—	" " inventar št. 600 K/70	2	40
"	P. Konto del. in div.		7	—	Imenik (index) vlagateljev 195/6/48	1	20
"	R. Konto posojila	} računov	7	—	" " zadr. in dolžn. 195/6/48	1	20
"	S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4	—	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K/100	2	70
"	T. Računski zaključek		7	—	" " občn. zbora 400 K/70	2	70
"	Dolžno pismo		6	—	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po	6	—
"	Navodilo kako sestavljati l. račune kom.		—	30			

Južno-štajerska hranilnica

v Celju

Nar. dom

Sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obre- **4**¹/₂ **0** od dneva stuje po **4**¹/₂ **0** po vlogi do dneva dviga ter pripisuje obresti vsakega pol leta h kapitalu. — **Rentni davek plačuje hranilnica sama ter ga ne odteguje vlagateljem.** Za varnost vlog jamčijo okrajci: Šmarje, Šoštanj, Sevnica, Vrankso in Gornji-grad in rezervna zaklada, katera znašata že nad 350.000 K. Ker nima namena iskati dobička, zato razdeli znatne svote v občekoristne in dobrodne namene za gori navedene okraje.

Dosedaj je dovolila za dijaške stanove **30.000 K.**, za napravo potov **5.000 K.**, različnim učnim zavodom in za ustanovitev slovenske obrtne strokovne šole **12.000 K.**, za podpore različnim požarnim brambam in v kmetijsko gospodarske namene nad **6.000 K.**, hranilnico ustanovivšim okrajem izplačalo okoli **45.000 K.** za dobrodelne, skupno tedaj nad **100.000 K.** — **Sprejema tudi hranilne knjižnice** drugih, posebno neslovenskih denarnih zavodov in jih obrestuje, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.